

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Østre Landsret, 3. afdeling
Bredgade 59
1260 København

J.nr. 600096

PROCESSKRIFT 2
(3. november 2015)

**Udskillelse, Kammeradvokatens frafald af
indsigelse overfor sagsøgernes partsevne.
Generelt om sagens oplysning.
Opfordringer.
Editionsbegæring.
Afhøring af fhv. forsvarsminister Søren Gade.**

i sagen B-3448-14

(v/ advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet,
Holmens Kanal 42,
1060 København K
*(Kammeradvokaten v/ advokat Peter
Biering)*

1. Sagsøgtes anmodning om udskillelse, Kammeradvokatens frafald af indsigelse overfor sagsøgernes partsevne

Sagsøgerne noterer, at anmodningen om udskillelse, jf. sagsøgtes duplik s. 2, pkt. 1.1 udelukkende vedrører spørgsmålet om forældelse af påstand 1 og afvisning af påstand 2, idet sagsøgte har frafaldet sit anbringende om hævdet manglende dokumentation for processuel partsevne, der af sagsøgte blev gjort gældende i svarskriftet, s. 24, pkt. 5.1.

Som anført i replikken (s. 4, 3. afsnit) og stævningen (s. 20, 4. afsnit – s. 21, 1. afsnit) kan der ikke opnås en væsentlig procesbesparelse ved udskillelse af nævnte spørgsmål af følgende grunde:

- a. Det udskilte vil i væsentlig omfang omhandle samme processtof både for så vidt angår relevansen af og anvendelsen af den påberåbte jus og faktum.
- b. Bevisførelse om sagsøgernes reelle, faktiske mulighed for at anlægge sag i Danmark inden for 3 års fristen med afhøring af sagsøgerne og 15 til 20 øvrige personer.
- c. Bevisførelse vedrørende betydningen af sagsøgernes torturbehandling og langvarige traumatiserende psykiske situation, som havende betydning for oplysningen af "fordringshaverens forhold", jf. forældelseslovens §14, stk. 1.

Sagen begæres derfor pådømt i dens helhed.

2. Generelt om sagens oplysning

Sagsøgerne bestrider, at de allerede af sagsøgte fremlagte dokumenter i sagen skulle kunne udgøre tilstrækkeligt dokumentbevis for sagens faktiske omstændigheder. Som det fremgår nedenfor, har sagsøgte ikke fremlagt sådanne væsentlige dokumenter, som sagsøgerne har efterlyst ved sagsøgernes opfordringer og editionsbegæring.

Dette på trods af at sagsøgte er underlagt forvaltningsretten og herunder officialmaksimen.

Sagsøger undviger således fortsat en egentlig stillingtagen til en grundlæggende del af sagens centrale faktum om begivenhederne d. 25. november 2004, og det som derefter fulgte under dansk ansvar.

I stedet for at fremlægge den efterlyste oprindelige dokumentation om forløbet af Operation Green Desert, har sagsøgte fremlagt et notat fra Forsvarskommandoen dateret 1. marts 2012 (bilag Y), og en pressemeddelelse fra Hærens Operative Kommando dateret 11. juni 2013 (bilag AJ). Begge fremstår som konstrueret til lejligheden dateret efter sagsanlægget d. 13. september 2011, og modsiges af autentiske dokumenter fra den militære operation, som nævnt i replikken (s. 6, pkt. 6. jf. især bilag 1B, underbilag 5, 6 og 3Ø).

Det samme er tilfældet med Forsvarets redegørelse for videooptagelser under Operation Green Desert, dateret 14. maj 2013 (bilag AB og AC), der som et led i afværgeforanstaltninger fremkom efter offentliggørelsen af en af videooptagelserne.

3. Processuelle opfordringer

I det følgende kommer sagsøgernes bemærkninger til sagsøgtes svar på opfordringerne i duplikken.

3.1 Opfordring10

"...fremlægge dokumentation for hvilket kendskab danske myndigheder havde til metoderne hos det irakiske politi, herunder The serious crimes unit, 1 november 2004"

Sagsøgte efterkommer ikke opfordringen, idet sagsøgte blot anfører, at spørgsmålet mest hensigtsmæssigt kan belyses ved vidneafhøringer.

Skriftlig dokumentation må formodes at eksistere, hvorfor opfordringen herom fastholdes, og der henvises til den dertil hørende editionsbegæring pkt. 4.2.

3.2 Opfordring 12

"Hvad angår Forsvarskommandoens bemærkning om, at det ikke vil være muligt at udlevere den interne kommunikation på bataljonens intranet, da forsvaret ifølge sagsøgte "...ikke gemmer..." denne type kommunikation i længere tid, opfordres (12) forsvarskommandoen til at tilvejebringe en erklæring fra en teknisk fagkyndig vedr. dette forhold. Det er helt almindeligt, at have sikkerhedskopier af materiale over længere tid, hvorfor det fremstår klart usandsynligt, at logning af kommunikation på bataljonens intranet, ikke skulle eksistere længere"(bilag 1A, underbilag 11, s6, afsnit 3)".

Sagsøgtes svar på opfordringen indeholder en lang redegørelse for, hvordan de efterlyste oplysninger normalt ikke gemmes, men at de alligevel måske er dukket op sammen med lignende oplysninger fra andre missioner. Sagsøgte oplyser at have ledt i nogle "drev", men hævder ikke at have fundet oplysningerne gennem de anvendte søgninger. Endvidere tilkendegiver sagsøgte den opfattelse, at den slags oplysninger ikke bør fremlægges.

Der er imidlertid ikke tilvejebragt en erklæring fra en uafhængig teknisk fagkyndig, hvorfor opfordringen fastholdes, og der henvises til den dertil hørende editionsbegæring pkt. 4.5.

3.3 Opfordring 16

"Sagsøgte opfordres (16) til at fremlægge kopi af bilag til befalingen for operation Green Desert, hvoraf fremgår fordeling af combat camera-materiel fra staben til underafdelingerne under operation Green Desert d. 25. november 2004"

Sagsøgte anfører ikke at have kendskab til, at et sådant bilag skulle foreligge og henviser til Forsvarskommandoens redegørelse af 13. maj 2013 (bilag AB).

Det fremgår af bataljonens efterretningsofficers erklæring (bilag 1B, underbilag 38), at der forelå et sådant dokument, hvorfor opfordringen fastholdes, og der henvises til den dertil hørende editionsbegæring pkt. 4.6.

3.4 Opfordring 17

"Sagsøgte opfordres (17) endvidere til at fremlægge samtlige øvrige filmoptagelser foretaget under operation "Green Desert"

Sagsøgte har ikke anført at have kendskab til eksistensen af andre videooptagelser og henviser til Forsvarskommandoens redegørelse af 13. maj 2013 (bilag AB).

Af samme redegørelses sammenfatning (bilag AB, s. 23) fremgår:

"Der deltog soldater med videokameraer under operationen"

På den offentliggjorte videooptagelse (bilag 0) ses tydeligt endnu et videokamera. Opfordringen fastholdes, og der henvises til den dertil hørende editionsbegæring pkt. 4.6.

3.5 Opfordring 20

"Sagsøgte opfordres (20) til at fremlægge Brigadebefalingen fra den britiske 4. Panserbrigade fremsendt den 24. november 2004 kl. 2000".

Sagsøgte har anført ikke at kunne finde dokumentet og ikke at kunne få det fra det britiske forsvarsministerium, hvilket forekommer usandsynligt. Opfordringen fastholdes.

Generelt om "forsvundne akter": Kort efter operationen var der stærkt kritiske artikler i en lokal avis i Basra og i Danmark, så der har været:

- a. Særlig anledning til at gemme oplysninger.

b. Særlig motivation for at fjerne oplysninger.

3.6 Opfordring 21

"Det fremgår af bilag Æ om kommandoforhold, at det britiske kompagni var under dansk kommando. Sagsøgte opfordres (21) til at oplyse, om det var dette kompagni, der foretog "udspørgen og screening" på Shaibah Log Base".

Sagsøgte har anført ikke at have viden om, hvilken konkret britisk enhed, der foretog "udspørgen og screening" på Shaibah Log Base, hvilket forekommer usandsynligt. Af bilag Æ om kommandoforholdene fremgår, at kun et britisk kompagni deltog i operationen. Det må således lægges til grund, at det var dette kompagni, der deltog i "udspørgen og screening".

Da det fremgår klart af bilag Æ, at det britiske kompagni var under dansk kommando, må det ligeledes lægges til grund, at Danmark havde ansvaret for den del af operationen og den nedværdigende behandling, som sagsøgerne her var udsat for. Opfordringen fastholdes.

3.7 Opfordring 22

"Det skal bemærkes, at bilagene 1B, underbilag 4,5,7,8 og 9 samt øvrigt materiale modtaget fra Forsvarsministeriet/Forsvarskommandoen ved aktindsigt indeholder ... passager, der er overstreget med sort, angiveligt af hensyn til "rigets sikkerhed". Da Danmark ikke har haft tropper i Irak siden 2007, og den danske ambassade i Irak blev lukket i juli 2012, giver dette hensyn ikke længere mening, hvorfor sagsøgte opfordres (22) til at fremlægge de nævnte dokumenter i deres helhed"

Sagsøgte fastholder, at der ikke kan ske udlevering i fuldt omfang af de anførte grunde med henvisning til retsplejelovens § 298, stk.1, jf. § 169, stk. 2, 3. pkt. Endvidere henvises til Højesterets kendelser i den såkaldte Tarin-sag, UfR 2013.2696H (bilag AP, AQ AR).

Det bemærkes, at Danmark ikke har haft kamptropper i Irak siden 2007. Som det fremgår af sagsøgtes bilag AT, har Folketingets beslutning af 2. oktober 2014

medført, at Danmark nu har et kontingent militære trænere på USA's Al Asad Air Base, der ligger nordvest for Bagdad og mere end 500 km fra, hvor Danmarks bataljon i 2004 var placeret i det sydlige Basra område.

Kendelserne i Tarin-sagen, der angår Afghanistan, er afsagt på tidspunkter, hvor Danmark stadig var engageret i krigen i Afghanistan. Der er således ikke tale om sammenlignelige forhold. Opfordringen fastholdes, og der henvises til den dertil hørende editonsbegæring pkt. 4.4.

4. Editonsbegæring

I det følgende fremsættes sagsøgernes svar på sagsøgte bemærkninger til editonsbegæringen.

4.1 Militærjuristernes tilsynsrapporter fra 2004 og 2005

Som anført i sagsøgernes processkrift 1 af 15. juli 2015 (s. 3, 2. afsnit) drejer sagen sig om overlevering af fanger til irakiske myndigheder, hvorfor det er relevant for sagsøgernes procesførelse, at fastslå de danske myndigheders kendskab til forholdene i de irakiske fængsler og politistationer forud for og under sagsøgernes tilbageholdelse og fængsling frem til den seneste løsladelse i februar 2005.

Sagsøgerne noterer, at sagsøgte inden retsmødet d. 9. ds. vil tage stilling til fremlæggelse af yderligere rapporter. Begæringen fastholdes.

4.2 Dokumentation for hvilket kendskab danske myndigheder under sagsøgte ressortområde d. 25. november 2004 havde til det irakiske politis behandling af tilbageholdte, herunder The Serious Crimes Unit.

Der henvises til bemærkningerne ovenfor under pkt. 3.1. Begæringen fastholdes.

of Engagement frem til og med 2005 samt Delingsføreres og Soldaters "kort" gældende frem til og med 2005.

Som anført i processkrift 1 (s. 6, sidste afsnit) er tidsbegrænsningen relevant og bestemt af hensynet til afklaring af regelsættets tilblivelse og udvikling. Begæringen fastholdes.

4.8 Koalitionsstyrkernes Rules of Engagement frem til og med 2005.

Som det fremgår af processkrift 1 (s. 7, 6. afsnit) har det for sagsøgerne ikke været muligt at frembringe dokumentet gennem aktindsigt hos de britiske myndigheder. Det påhviler imidlertid sagsøgte at oplyse sagen, som anført ovenfor under pkt. 2, andet afsnit. Begæringen fastholdes.

4.9 Indrapporteringer fra dansk militærpersonel november 2004 til og med 2005

Det bestrides, at dette emne bedst belyses alene ved vidneafhøring. Ifølge Forsvarskommandoens direktiv pkt. 10.4.3 (bilag AV) skal der ske skriftlig indrapportering til Forsvarskommandoen, der orienterer Forsvarsministeriet. Begæringen fastholdes.

4.10 Registreringslister over tilbageholdte i perioden 24. - 26. november 2004.

Sagsøgtes henvisning til Forsvarskommandoens svar fra 2012 om, at der ikke har været registreret tilbageholdte i perioden forekommer ikke troværdigt, når oplysningerne fra 2013 tages i betragtning, især videooptagelsen (bilag 0) og efterretningsofficerens erklæring (bilag 1B, underbilag 38) samt udtalelser fra to danske soldater, der deltog i operationen (bilag 1B, underbilag 6). Begæringen fastholdes.

4.11 Britiske styrkers registreringslister over "detained" and "apprehended" personer for Operation Green Desert.

Der henvises til bemærkningerne ovenfor under pkt. 3.8. Begæringen fastholdes.

4.12 Afrapporteringer vedr. tilbageholdte fra november 2004 til og med februar 2005.

Sagsøgte har fremlagt bilag AZ og AÆ for februar 2005. Bilag AÆ er den danske bataljons rapport til Forsvarskommandoen. Rapporten er ufuldstændig, idet den henviser til et bilag "ref. b.", som ikke forefindes.

Med processkrift A har sagsøgte fremlagt månedsrapporter for juli, august og september 2004. Der mangler således stadig månedsrapporterne fra oktober 2004 til og med januar 2005, idet det fremgår det af direktivet pkt. 10.4.1 (bilag AV), at der skal ske månedlig rapportering. Begæringen fastholdes.

4.13 Afrapporteringer om afhøringer i forbindelse med Operation Green Desert i deres helhed.

Sagsøgte har henvist til Forsvarskommandoens notat af 1. marts 2012 (bilag Y). I den forbindelse henvises til sagsøgernes bemærkninger til notatet ovenfor pkt. 2, tredje afsnit. Begæringen fastholdes.

5. Afhøring af fhv. forsvarsminister Søren Gade

Udsagnet i sagsøgtes duplik s. 12, andet afsnit:

"Som nærmere redegjort for i svarskrift, vedrører sagens bevistemaer faktuelle - og operative - forhold vedrørende Operation Green Desert."

er rigtigt, men er ikke ensbetydende med, at sagens bevistemaer ikke - også - kan vedrøre, hvorledes de militære myndigheder i København og dermed bl. a.

fhv. forsvarsminister Søren Gade har forholdt sig til information og/eller mulige forespørgsler fra den danske bataljon d. 25. november 2004 og dagene herefter.

Sagsøgerne har grunde til at antage, at man fra den danske bataljons side har foretaget følgende:

- a. Informeret myndighederne i København om at operationen var en fejltagelse, idet ingen af de tilfangetagne viste sig at have forbindelse til militære aktiviteter eller lignende.
- b. Udbedt sig de militære myndigheders stillingtagen, herunder til øjeblikkelig frigivelse af fangerne i overensstemmelse med elementære forpligtelser i den faktisk foreliggende situation fra og med morgenstunden d. 25. november 2004.

Sagsøgerne har endvidere grund til at antage, at

- c. de militære myndigheder i København uanset at være forelagt de under a anførte oplysninger – alligevel – direkte eller indirekte har instrueret eller accepteret opretholdelsen af tilfangetagelsen og overgivelsen til det irakiske Shia dominerede politi.

Sagsøgte opfordres til – klart og utvetydigt – at tage stilling til om det under sagen bestrides, at der har foreligget et sådant faktisk forløb.

Sagsøgerne har navnlig jf. sagsøgtes bemærkninger i duplikken s. 12, andet og tredje afsnit grund til at anføre, at de bevismæssige forhold ikke kan accepteres at skulle begrænses til udsagnet om, at:

“Operative beslutninger vedrørende Operation Green Desert blev truffet af den militære ledelse i den danske bataljon i Irak”.

På baggrund af ovenstående fastholdes anmodningen om afhøring af fhv. forsvarsminister Søren Gade og det bestrides, at bevismæssige forhold ikke kan accepteres at skulle begrænses til udsagnet om, at:

Yderligere processtof forbeholdes.

København, den 3. november 2015

Christian Harlang